

แนวทางการประยุกต์หลักการครองเรือนของนางวิสาขา
ที่นำมาใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน*

THE GUIDELINES FOR THE APPLICATION OF VISAKHA'S
PRINCIPLES OF THE HOUSEHOLD LIFE INTO
THE PRESENT THAI SOCIETY

ธมนวรรณ ขอสวัสดิ์

Thamonwan Khorsawat

พระครูโฆสิตวัฒนานุกูล

Phrakhrukositwattananukul

พระครูโกศลอรธกิจ

Phrakrukosolattakit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

สวัสดิ์ อโนทัย

Sawat Anothai

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Saint John's University, Thailand

E-mail: thamonwankhorsawat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนของสังคมไทยในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาหลักปฏิบัติในการครองเรือนของนางวิสาขา 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขาในสังคมไทยปัจจุบันดำเนินการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการวิเคราะห์เอกสาร โดยการศึกษาเอกสาร จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำเนื้อหา มาวิเคราะห์ตามขอบเขตของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

* Received 30 April 2019; Revised 20 June 2019; Accepted 21 June 2019

ผลการวิจัยพบว่า

หลักแนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนของสังคมไทยในปัจจุบันองค์ประกอบของการครองเรือนซึ่งประกอบด้วย การเลือกคู่ครองที่เหมาะสมลักษณะของคู่ครองในแต่ละคู่คุณสมบัติของผู้ครองเรือน ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสามีคุณสมบัติของภรรยา และคุณสมบัติของบุตรบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยปัจจุบันที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการครองเรือน พัฒนาการของการครองเรือนในสังคมไทย หลักธรรมที่ส่งเสริมการครองเรือนให้มีความมั่นคงซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมากมีหลักขรวาธธรรม หลักสังคหวัตถุซึ่งหลักธรรมเหล่านี้ผู้ครองเรือนทุกคนควรนำไปปฏิบัติซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมากหากนำไปปฏิบัติจะทำให้การครองเรือนนั้นสงบสุข

หลักปฏิบัติในการครองเรือนของนางวิสาขา ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ครองเรือนบุคคลอื่น ๆ ควรศึกษาตั้งแต่ปฐมวัยเป็นต้นไป ได้ทราบประวัติเริ่มแต่ชาติภูมิ การบรรลุโสดาบัน การแต่งงาน ลักษณะพิเศษและบทบาทที่สำคัญ คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างเป็นผู้มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า เป็นลูกที่ดีของบิดามารดา เป็นผู้มีความซื่อสัตย์มั่นคงต่อสามี การเป็นชาวพุทธแบบอย่าง และการดำรงชีวิตการครองเรือนตามหลักโอวาท 10 ประการ

การประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขาในสังคมไทยปัจจุบันการประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขา ที่กล่าวถึงโอวาท 10 ประการ ที่ธรรมาจารย์ผู้เป็นบิดาได้มอบให้นางวิสาขาในตอนแต่งงาน ซึ่งเป็นโอวาทที่นำผู้ปฏิบัติไปสู่ความสงบสุขในการครองเรือนและการประยุกต์หลักธรรมที่ส่งเสริมการครองเรือน จึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งเพื่อให้สังคมไทยได้รู้คุณค่าของการครองเรือนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การประยุกต์, การครองเรือน, นางวิสาขา, สังคมไทย

Abstract

The research aimed 1) to study the guidelines of the household life of the current Thai society, 2) to explore Visakha's principles of the householder, and 3) to investigate the applications of Visakha's principles of the household life in the current Thai Society. The research was conducted with qualitative research methodology, focusing on document analysis with documentary research from

various data sources so as to analyze the contents according to the determined scope of the research.

The findings were as follows:

Principle of the concept of household life of the current Thai society includes the components of the household life consisting of choosing a right spouse, the characteristics of the mates in each pair, the qualifications of the householders which are the qualifications of the husband, the wife and the children, the context of the present Thai society, the factors affecting changes in the current Thai society that affects the change of household life, the development of the household in Thai society. Dhamma principles promoting stability in the household life which are a very important part include the principles of Gharāvāsa-Dhamma, (the Dhammaprinciples for householders) and the principles of Sangahavatthu (principles of service). These Dhamma principles should be taken into practice by all householders as it is a very significant part. If they are put into practice, it will lead to peaceful household life.

The practices of Visakha's household life were considered to be a good model for other householders. There should be a study of Visakha's biography from early childhood onwards in order to know her history, starting from the birthplace, Sotapanna attainment (attaining a stream enterer), marriage, special characteristics, important roles, and virtues. She was a strongly devout Buddhist, a good child of parents, faithful to her husband, a model Buddhist, and an example of household living in accordance with the principles of the Ten-Admonitions.

In terms of the application of Visakha's principles of household life in the present Thai society, the application of Visakha's principles of household life can be seen when the Ten-Admonitions or ten headings of advice were given to Visakha on her wedding day by a millionaire named Dhanañjaya,

Visakha's father. These Ten-Admonitions were the instructions leading practitioners to the peaceful household life. Therefore, the application of the Dhamma principles promoting the householder becomes a vital factor for enabling Thai society to truly realize the value of household life.

Keywords: Application, Household, Visakha, Thai society

บทนำ

การครองเรือนเป็นการที่ชายและหญิงมีแนวคิดร่วมกัน เพื่อตกลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน เพื่อสร้างฐานะ ความมั่นคงในชีวิต พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาาร่วมกัน และมีความพยายามที่จะดำเนินชีวิตร่วมกันเพื่อความสุขในการครองเรือน การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเป็นความจำเป็นในสังคมมนุษย์ ซึ่งในหนังสือสังคมวิทยาของจางง์คือติวัฒน์สิทธิและคณะ (จางง์ อดิวัฒน์สิทธิ และคณะ, 2549) ได้กล่าวว่า มีสาเหตุมาจากความจำเป็น 2 ประการ คือ

1. ความจำเป็นทางชีววิทยาคือการที่มนุษย์มีความต้องการทางเพศไม่เป็นฤดูกาล ทำให้ชายหญิงต้องอยู่ด้วยกันอย่างใกล้ชิดจึงสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมพฤติกรรมทางเพศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบ นอกจากนั้นมนุษย์มีวิวัฒนาการเป็นขั้นตอนโดยมีช่วงของการเป็นทารกมานาน และขณะยังเป็นทารกก็ไม่สามารถช่วยตัวเองได้จำเป็นต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ใหญ่ไปก่อน การอยู่เป็นครอบครัวโดยผู้ใหญ่ต้องเลี้ยงดูอบรมเด็กให้เติบโตมีชีวิตอยู่รอดได้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ความจำเป็นทางสังคมคือการที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สังคมดำรงอยู่และสืบทอดต่อไปได้ ซึ่งครอบครัวเท่านั้นสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ (พระสุเมธ สุเมโธ (นภดลจินดา), 2544) การที่บุคคลมาอาศัยอยู่ร่วมกันย่อมก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวจะมีสุขได้ เพราะด้วยเหตุจากการประพฤตินของสามีและภรรยา บุคคลทั้งสองนี้เป็นผู้ที่มีความสามารถลดบันดาลให้ครอบครัวนั้น ๆ เป็นสวรรค์ที่น่าอยู่หรือเป็นนรกก็ได้

การครองเรือนในสังคมปัจจุบันมีความแตกต่างจากในสมัยอดีตเป็นอย่างมาก มีปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ มากมาย ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมภายใน ครอบครัว ชุมชน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่สังคมมนุษย์เป็นความเจริญทางด้านวัตถุ แต่สร้างได้ผลกระทบมากมาย

เช่นกัน เช่น ปัญหาการหย่าร้าง การเลี้ยงดู การขาดความอบอุ่นในครอบครัว เด็กและเยาวชน ติดเกมส์โลกโซเซียล ยาเสพติด ซึ่งจากปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบตามมาไม่ว่าจะเป็นการตั้งท้อง ก่อนวัยอันควร การฆ่าข้ามขึ้นความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งปัญหาเหล่านี้ เกิดขึ้นมาจากตัวบุคคล กลุ่มคน จากครอบครัวเป็นพื้นฐาน ซึ่งเบื้องต้นอาจเป็นปัญหาเล็กน้อย แต่เมื่อไม่มีการแก้ไข หรือมีการแก้ไขแล้ว แต่ไม่จริงจังกับปัญหาเหล่านั้น สุดท้ายจนกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข ได้

ในทางพระพุทธศาสนาการครองเรือนนั้นพระพุทธเจ้าทรงสอนให้เลือกคนที่มีลักษณะ 4 อย่าง ดังต่อไปนี้มาเป็นคู่ครองตามหลักสมชีวิตธรรม 4 ประการดังนี้ 1) สมสัทธาการมีศรัทธา เสมอกันกล่าวคือมีความเคารพนับถือในศาสนาเดียวกันหรือมีหลักปฏิบัติในแนวเดียวกันหรือ อย่างน้อยก็สามารถปรับเข้าหากันได้ 2) สมสีลาการมีศีลเสมอกันกล่าวคือมีความประพฤติ ปฏิบัติมีคุณธรรมจริยธรรมกิริยามารยาทสอดคล้องไปกันได้ไม่ขัดแย้งกัน 3) สมจาคาการมี จาคะเสมอกันกล่าวคือการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารีมีใจกว้างมีความเสียสละมีเหตุมี ผลพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเหมือนกัน 4) สมปัญญากการมีสติปัญญาเหมาะสมเสมอกันมี หลักการเหตุผลพอกๆกันเข้าใจกันพูดจากันรู้เรื่องและยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การอยู่ร่วมกันเป็นสามีภรรยาทั้งคู่จะต้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกัน ดังนี้หน้าที่ของสามีคือให้ความนับถือ ยอมรับฐานะแห่งภรรยาที่มีความซื่อสัตย์ ไม่นอกใจ ยกย่อง ให้เกียรติ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม มอบความเป็นใหญ่ หาเครื่องประดับ เครื่องแต่งกายมามอบให้ และหน้าที่ของภรรยาคือจัดดูแลงานบ้านให้เรียบร้อย ใส่ใจสงเคราะห์คนข้างเคียงของสามี ซื่อสัตย์ไม่ประพฤติผิดนอกใจช่วยประหยัดดูแลรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ขยัน ไม่เกียจคร้านในงาน ทั้งปวง ดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือว่าเป็นคุณธรรมที่สามีภรรยาที่อาศัยอยู่ร่วมกันนั้นพึงปฏิบัติ เพื่อให้ครอบครัวนั้นอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข นอกจากจะต้องมีคุณธรรมแล้ว สามี ภรรยาที่ ตัดสินใจอยู่ครองเรือนร่วมกัน เมื่อต้องการให้ชีวิตคู่หรือครอบครัวมีความมั่นคง เมื่อเห็นปัญหา ดังกล่าวข้างต้น ย่อมประคับประคองครอบครัวเพื่อให้อยู่รอด ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยใช้ หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเช่นหลักขรวาจาธรรมหลักสังคหวัตถุ (มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

สำหรับนางวิชาชาจัดเป็นสตรีที่มีบทบาทสำคัญผู้หนึ่ง ทั้งต่อความสำเร็จของครอบครัว และผู้ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในฐานะสตรีผู้โดดเด่นทางด้านอุปถัมภ์

พระพุทธรักษา นางวิชาชาจัดได้ว่าเป็นสตรีผู้หนึ่งที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากมารดาบิดาอย่างดีตั้งแต่เยาว์วัย กล่าวกันว่านางได้บรรลุนิยามตั้งแต่อายุเพียง 7 ขวบ (ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ, 2554) เนื่องจากปู่ของนางได้พานางวิชาชาไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าซึ่งแสดงให้เห็นว่านางได้ใกล้ชิดทั้งทางกายและใจต่อพระพุทธรักษา และเมื่อคราวออกเรือนแยกครอบครัวก็ได้รับการอบรมจากบิดาด้วยการให้อโวกา 10 ข้อ ซึ่งอโวกา 10 ข้อนี้เองเมื่อเกิดปัญหาครอบครัวขึ้น นางวิชาชาก็สามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัวมีผลทำให้พ่อผัวเปลี่ยนหันมานับถือพระพุทธรักษา นับได้ว่าเป็นผู้ได้ทำหน้าที่ลูก ภรรยา ลูกสะใภ้ และพุทธศาสนิกชนได้อย่างดีเยี่ยม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า ถ้าได้นำหลักการครองเรือนของนางวิชาชามาปรับประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายในครัวเรือนได้ และสามารถทำให้คู่สามีภรรยาประสบกับความสุขในการครองเรือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนของสังคมไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาหลักปฏิบัติในการครองเรือนของนางวิชาชา
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิชาชาในสังคมไทยปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการวิเคราะห์เอกสาร โดยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) โดยสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลคือศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิคือคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำนวน 45 เล่มอรรถกถาใช้พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์ข้อมูลหลังจากศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนของสังคมไทยในปัจจุบัน หลักปฏิบัติในการครองเรือนของนางวิชาชา และการประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิชาชาในสังคมไทยปัจจุบัน

3. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะหลังจากศึกษาค้นคว้า รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับครองเรือนของสังคมไทย ในปัจจุบันหลักปฏิบัติในการครองเรือนของนางวิสาขา และการประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขาในสังคมไทยปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการครองเรือนของสังคมไทยในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคมมีความสำคัญมากในการเชื่อมโยงสถานภาพและบทบาทสมาชิกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอยู่ร่วมกันและบรรลุวัตถุประสงค์ของสมาชิกแต่ละคนได้ ซึ่งหากสถาบันครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่หรือมีความบกพร่องต่อหน้าที่แล้วอาจเกิดการเสียระบบทางสังคมที่อาจนำไปสู่ปัญหาเกิดขึ้นได้ในสังคมจะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันเกิดความแตกแยกหย่าร้างมากขึ้นในสังคมไทยเพราะขาดหลักการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งตามหลักการแล้วพระพุทธศาสนาได้เสนอหลักการครองเรือนไว้หลากหลายแนวคิดซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกกาลสมัย

สถาบันพื้นฐานของการสร้างคนในชาติคือครอบครัวเพราะครอบครัวเป็นผู้สร้างบุคลิกภาพของทุกคนการเจริญเติบโตทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการทางด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์หรือสังคมย่อมขึ้นอยู่กับดูแลของบิดามารดาซึ่งเรามักกล่าวเสมอว่าบิดามารดาคือครูคนแรกของลูกแม้ว่าลูกจะเติบโตจนเข้าโรงเรียนได้แล้วบิดามารดาก็ยังต้องทำหน้าที่เหมือนครูอยู่เช่นเดิมนั้นคือคอยเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูกด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกิริยามารยาทความประพฤติปณิธานคุณโทษสิ่งที่ดีหรือไม่ควรทำเป็นต้นฉะนั้นครอบครัวจึงเป็นหน่วยแรกที่สุดของสังคมเพราะเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่วางรากฐานให้แก่สถาบันอื่น ๆ ในสังคมโดยไม่มีสถาบันใดสามารถทำหน้าที่นี้แทนครอบครัวได้ฉะนั้นถ้าบิดามารดาได้ให้ความรักความอบอุ่นถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนอบรมปณิธานช่วยกันสั่งสอนชักจูงให้ลูกประพฤติดีแล้วก็นับได้ว่าครอบครัวได้ทำหน้าที่ที่สมบูรณ์ในการสร้างคนของชาติเพื่อพัฒนาสังคมและมีชีวิตที่ผาสุกในระบบประชาธิปไตยในอนาคต

ครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคนและยังทำหน้าที่สนองความต้องการของมนุษย์ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและจิตใจการทำหน้าที่ของครอบครัวอาจแยกได้ 4 ประการ คือ

1.1 หน้าทีผลิตสมาชิกใหม่ให้แก่สังคมเพื่อทดแทนสมาชิกของสังคมที่สิ้นชีวิตลง

1.2 หน้าทีเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้มีชีวิตรอดเนื่องจากทารกแรกเกิดและเด็กไม่สามารถดูแลตนเองได้

1.3 หน้าทีถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมไปสู่สมาชิกใหม่ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1.4 หน้าทีหล่อหลอมกลุ่มเกลาทางสังคมเป็นบทบาทที่สำคัญมากเพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์จะไม่รู้ว่าอะไรเหมาะสมไม่เหมาะสมเราจะใช้สัญชาตญาณเป็นตัวกำหนดการกระทำดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้มนุษย์มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกติกากฎระเบียบและบรรทัดฐานของสังคมเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ได้รู้ลักษณะขององค์ประกอบของการครองเรือน เช่น การเลือกคู่ครองลักษณะของคู่ครอง คุณสมบัติของผู้ครองเรือน ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติของสามีและคุณสมบัติของภรรยาคุณสมบัติของบุตรการแสวงหาทรัพย์และใช้จ่ายทรัพย์หลักธรรมในการครองเรือน เช่น หลักพรวาสุธรรมมี สัจจะ คือความจริงใจ ผู้ครองเรือนต้องมีความจริงใจต่อกัน มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลังทมะ คือความข่มใจ คือรู้จักห้ามใจตนเองขันติ คือความอดทนทั้งทางกาย และทางใจและจาคะ คือความเสียสละ เผื่อแผ่ ไม่ใจแคบ รวมไปถึงการสละอารมณ์ที่ไม่ดีไม่งามออกไปด้วย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) หลักสังคหวัตถุเป็นหลักเครื่องยึดจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ไม่ว่าจะป็นภายในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับเรา เป็นหลักการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หลักอิทธิบาทหลักธรรมที่นำผู้ปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จหรือสมประสงค์ ไม่ว่าจะป็นความสำเร็จแห่งครอบครัวและกิจการต่าง ๆ บิตามารดาซึ่งถือว่าเป็นหัวหน้าของครอบครัวจึงมีหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการรักษาความมั่นคงของครอบครัวและสร้างครอบครัวให้เป็นสุขความมั่นคงของครอบครัว

ได้รู้ถึงบริบทในสังคมปัจจุบัน เช่น ความแตกต่างจากอดีตในสถานภาพครอบครัวในปัจจุบัน การแต่งงานและการครองโสด สถานภาพของหัวหน้าครอบครัว และหน้าที่ของครอบครัวในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงกับอดีต ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมใน

ปัจจุบันเป็นอย่างมาก ปัจจุบันสาเหตุที่เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก ก็สืบเนื่องมาจากสามี ภรรยาขาดหลักธรรมในการครองเรือน ตัดสินปัญหาด้วยอำนาจของโทสะจนขาดสติปัญญา ขาดความไว้เนื้อเชื่อใจกันจนเกิดความระแวง กลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข สุดท้ายต้องแยก ทางกัน

การครองเรือนที่มีความสมบูรณ์ ตามลักษณะของบัณฑิตชน หรือตามหลักของพุทธ ศาสนานั้น ต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง เริ่มตั้งแต่การเลือกคู่ชีวิตว่าบุคคลเช่นไรควรเป็น คู่ชีวิตของตน เมื่ออยู่ร่วมกันแล้วมีความสุขหรือไม่ เมื่อมีบุตรธิดาวิธีการเลี้ยงดูบุตรธิดาควรทำ อย่างไรให้เหมาะสมกับความเป็นพ่อแม่ และควรน้อมนำเอาหลักธรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสถาบัน ครอบครัวให้มีความมั่นคงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ควรอย่างยิ่งที่ผู้อยู่ครองเรือนควรนำไป ปฏิบัติ เพื่อใช้หลักธรรมเหล่านี้ในการดำเนินชีวิต และเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมี หลักเกณฑ์ ส่งผลให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง เป็นสถาบันแรกที่สร้างบุคคลให้มีคุณภาพ และสามารถพัฒนาในสถาบันอื่น ๆ ให้เจริญได้

แม้รัฐบาลจะมองเห็นปัญหาดังกล่าว ว่าสังคมไทยสถาบันสำคัญที่สุดคือ สถาบัน ครอบครัว และได้พยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ด้วยการส่งเสริมการศึกษาบ้าง อาชีพบ้าง และ แนวทางอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ก็ยังแก้ไขปัญหาดังกล่าวหาหมดไปไม่

ดังนั้น พระพุทธศาสนา จึงมีแนวทางในแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหลักธรรม เช่น หลัก ของพรราชาผู้อยู่ครองเรือน ว่าควรอย่างยิ่งในการน้อมนำเอาหลักธรรมมาบริหารในการครอง เรือน เพื่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว เมื่อครอบครัวมั่นคง ส่งผลให้ความเป็นอยู่ในด้าน อื่น ๆ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ย่อมดีขึ้นมาได้

2. หลักปฏิบัติในการครองเรือนของนางวิสาขา ผลการวิจัยพบว่า ได้ทราบประวัติของ นางวิสาขา ชาตินิยมลักษณะพิเศษของนางวิสาขาว่ามีลักษณะหรือคุณสมบัติที่พิเศษอย่างไรอัน แตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไปเป็นคนรอบคอบช่างสังเกต เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี(ชุ.ธ. 3/55)ได้ทราบบทบาทที่สำคัญของนางวิสาขานางวิสาขามีบทบาทในการอุปถัมภ์บำรุง พระพุทธศาสนา ได้กระทำให้ประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก และเป็นผู้แนะนำ ชักชวนให้ญาติๆ และบริวารของตนได้มีส่วนร่วมในการทำกุศล ทั้งการทูลขอพรจาก พระพุทธเจ้าในการอำนวยการความสะดวกให้แก่สงฆ์สาวก เพื่อสืบทอดและแก้การบำเพ็ญสมณธรรม การสร้างศาสนวัตถุ การสร้างวัดบุพพารามการสร้างสิ่งของต่าง ๆ และคุณธรรมที่ควรถือเป็น

แบบอย่าง เช่น เป็นผู้มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ถือเป็นชาวพุทธตัวอย่าง เป็นผู้เชื่อฟังและเป็นลูกที่ดีของบิดามารดา เป็นผู้มีความซื่อสัตย์มั่นคงต่อสามีและยึดถือหลักโอวาท 10 ประการ ในการปฏิบัติเพื่อครองเรือนอย่างมีความสุข

นางวิสาขานั้นเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมร่ำรวยทั้งทรัพย์สินเงินทองและคุณงามความดีเป็นมหาอุบาสิกาที่อุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์ด้วยจิตศรัทธาอันบริสุทธิ์นับเป็นมหาอุบาสิกาแบบอย่างที่สามารถนำมาเป็นแบบในการอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์และพระพุทธศาสนาของอุบาสิกาในปัจจุบันการอุปถัมภ์บำรุงพุทธศาสนาและพระสงฆ์ของนางวิสาขานั้นเป็นเสมือนกับแม่ดูแลเอาใจใส่ลูกของตนเอง คือมีทั้งความรักความห่วงใยและมีการทำโทษบ้างในบางครั้งเมื่อลูกทำผิดนางวิสาขามอบอุปถัมภ์พระสงฆ์ด้วยความรักความห่วงใยในพระสงฆ์เห็นได้จากการที่นางวิสาขาไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเข้าเฝ้าเวลาไปไม่เคยไปมือเปล่าไปตอนเช้ามีภัตตาหารเช้าไปตอนเย็นมีน้ำปานะไปถวายนอกจากนี้ยังได้ตักบาตรทำบุญที่หน้าบ้านทุกวันเมื่อไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเสร็จแล้วนางวิสาขาจะเดินไปเยี่ยมพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดถามถึงความเป็นอยู่ของแต่ละรูปเมื่อเห็นสิ่งใดขาดตกบกพร่องนางจะส่งคนรับใช้ให้จัดหาให้เมื่อเห็นพระสงฆ์ลำบากด้วยความเป็นอยู่หรือไม่สะดวกในเรื่องของวัตถุดิบของเครื่องใช้

3. การประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขาในสังคมปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทสังคมปัจจุบันเช่น ระดับครอบครัว พ่อแม่ ลูกควรปฏิบัติกันอย่างไร ซึ่งสมาชิกในครอบครัวต่างมีบทบาทหน้าที่ต่อกัน มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ชีวิตครอบครัวของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบของครอบครัวสถานภาพของครอบครัว หน้าที่ของครอบครัวสถานภาพของครอบครัว

การประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขามาตามหลักโอวาท 10 ประการนั้นเป็นหลักแนวคิดเพื่อสร้างครอบครัวสงบสุขในมุมมองของพระพุทธศาสนาแต่นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องป้องกันความขัดแย้งภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี การครองเรือนที่สงบสุขนั้นจะต้องมีตนที่ประพฤติอยู่ในธรรมการวางหรือปรับความคิดความเชื่อให้ตรงธรรมมีการปฏิบัติต่อกันในครอบครัวเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีความปรองดองสมาชิกทุกคนในครอบครัวจะต้องมีความเชื่อมั่นยึดมั่นในหลักการอุดมการณ์และอุดมคติที่สร้างร่วมกันโดยมีความเห็นที่เสมอกันมี

การยอมรับในหลักการเดียวกันโดยวางอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจุบันสาเหตุที่เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก ก็สืบเนื่องมาจากสามีภรรยาขาดหลักธรรมในการครองเรือน ตัดสินปัญหาด้วยอำนาจของโทสะจนขาดสติปัญญา ขาดความไว้เนื้อเชื่อใจกันจนเกิดความระแวง กลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข สุดท้ายต้องแยกทางกัน

การครองเรือนที่มีความสมบูรณ์ ตามลักษณะของบัณฑิตชน หรือตามหลักของพุทธศาสนานั้น ต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง เริ่มตั้งแต่การเลือกคู่ชีวิตว่าบุคคลเช่นไรควรเป็นคู่ชีวิตของตน เมื่ออยู่ร่วมกันแล้วมีความสุขหรือไม่ เมื่อมีบุตรธิดาวิธีการเลี้ยงดูบุตรธิดาควรทำอย่างไรให้เหมาะสมกับความเป็นพ่อแม่ และควรน้อมนำเอาหลักธรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ควรอย่างยิ่งที่ผู้อยู่ครองเรือนควรนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้หลักธรรมเหล่านี้ในการดำเนินชีวิต และเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ ส่งผลให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง เป็นสถาบันแรกที่สร้างบุคคลให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาในสถาบันอื่น ๆ ให้เจริญได้ด้วย

แม้รัฐบาลจะมองเห็นปัญหาดังกล่าว ว่าสังคมไทยสถาบันสำคัญที่สุดคือ สถาบันครอบครัว และได้พยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ด้วยการส่งเสริมการศึกษาบ้าง อาชีพบ้าง และแนวทางอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ก็ยังแก้ไขปัญหาดังกล่าวหาหมดไปไม่

ดังนั้น พระพุทธศาสนา จึงมีแนวทางในแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหลักธรรม เช่น หลักของฆราวาสผู้อยู่ครองเรือน ว่าควรอย่างยิ่งในการน้อมนำเอาหลักธรรมมาบริหารในการครองเรือน เพื่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว เมื่อครอบครัวมั่นคง ส่งผลให้ความเป็นอยู่ในด้านอื่น ๆ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ย่อมดีขึ้นมาได้

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่านางวิสาขานั้นเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมรำรวยทั้งทรัพย์สินเงินทองและคุณงามความดีเป็นมหาอุบาสิกาที่อุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์ด้วยจิตศรัทธาอันบริสุทธิ์นับเป็นมหาอุบาสิกาแบบอย่างที่สามารถนำมาเป็นแบบในการอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์และพระพุทธศาสนาของอุบาสิกาในปัจจุบันการอุปถัมภ์บำรุงพุทธศาสนาและพระสงฆ์

ของนางวิสาขานั้นเป็นเสมือนกับแม่ดูแลเอาใจใส่ลูกของตนเองคือมีทั้งความรักความห่วงใยและมีการทำโทษบ้างในบางครั้งเมื่อลูกทำผิดนางวิสาขาศุภกัมภ์พระสงฆ์ด้วยความรักความห่วงใยในพระสงฆ์เห็นได้จากการที่นางวิสาขาไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเข้าเฝ้าเวลาไปไม่เคยไปมือเปล่าไปตอนเช้ามีภัตตาหารเข้าไปตอนเย็นมีน้ำปานะไปถวายนอกจากนี้ยังได้ตักบาตรทำบุญที่หน้าบ้านทุกวันเมื่อไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเสร็จแล้วนางวิสาขาก็จะไปเยี่ยมพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดตามถึงความเป็นอยู่ของแต่ละรูปเมื่อเห็นสิ่งใดขาดตกบกพร่องนางจะสั่งคนรับใช้ให้จัดหาให้เมื่อเห็นพระสงฆ์ลำบากด้วยความเป็นอยู่หรือไม่สะดวกในเรื่องของวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ นางวิสาขาก็จะทูลขอพุทธานุญาตจากพระพุทธเจ้าสิ่งเหล่านี้นางวิสาขาก็ทำด้วยศรัทธาในพระพุทธศาสนาและด้วยความรักความห่วงใยที่นางวิสาขามีต่อพระสงฆ์ที่เป็นกำลังหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแต่เมื่อนางวิสาขาเห็นพระสงฆ์บางรูปที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ทำผิดต่อพุทธบัญญัติที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้นางก็คิดว่ากล่าวตักเตือนให้พระสงฆ์รูปนั้นว่าได้ทำผิดต่อพุทธบัญญัติของพระพุทธเจ้า

การที่คนมีฐานะร่ำรวยจัดเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำดีได้เป็นอย่างดี และเมื่อบุคคลผู้นั้นมีคุณธรรมด้วยแล้ว ย่อมสามารถช่วยเหลือผู้ด้วยโอกาสได้อีกมากมาย ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับสังคมปัจจุบันว่า บางคนยังรวยยิ่งเห็นแก่ตัวไร้น้ำใจ คิดแต่ได้จนกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว ดังนั้น จัดเป็นบุคคลตัวอย่างของนักสังคมสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี

3. การประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งสามารถกล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักการครองเรือนของนางวิสาขาก็ยังนำมาใช้ได้ทั้งด้านสังคมด้านเศรษฐกิจด้านวัฒนธรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งการประยุกต์ใช้โอวาทของนางวิสาขาในแต่ละด้านนั้นเป็นหลักโอวาทที่มีมานาน แต่เมื่อนำมาใช้ในปัจจุบันนี้สามารถนำมาใช้ได้อย่างดีเยี่ยม มีความสอดคล้องกับทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่โอวาทข้อที่ 1 ไฟในอย่านำออก โอวาทข้อที่ 2 ไฟนอกอย่านำเข้า จนถึงโอวาทข้อที่ 10 ฟิงนอนน้อมเทวดาภายใน จะเห็นได้ว่า โอวาทเหล่านี้ล้วนมีผลดีทั้งสิ้นหากผู้ครองเรือนนำไปปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้หลักธรรมที่ส่งเสริมการครองเรือน ตามหลักฆราวาสธรรมและสังคหวัตถุ ได้บ่งบอกถึงการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่สามารถนำมาใช้ได้กับทุกยุคสมัย แม้กระทั่งในสังคมไทยปัจจุบันได้อย่างลงตัว เพื่อให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคงยิ่งขึ้น และสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัว เช่น ปัญหาการหย่าร้าง เด็กกำพร้า เด็กไร้ที่อยู่ เป็นต้น เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหน้าที่

ของตน จะทำให้การครองเรือนในสังคมไทยนั้นเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพ และเป็นการครองเรือนที่สงบสุข

ดังนั้น คุณธรรมทั้ง 10 ประการ สามารถสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวที่ดี สังคมที่ดีมีความมั่นคงตามหลักของพระพุทธศาสนา คือ

3.1 เป็นเครื่องป้องกันความแตกร้างภายในครัวเรือนหรือสังคมได้

3.2 เป็นเครื่องขจัดความแตกร้างที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวหรือสังคมได้

3.3 เป็นเครื่องพัฒนาครอบครัวหรือสังคมให้มีความมั่นคงได้

3.4 เป็นแนวทางอนุรักษ์ให้ครอบครัวหรือสังคมมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมได้

สรุป

การครองเรือนที่มีความสมบูรณ์ ตามลักษณะของบัณฑิตชน หรือตามหลักของพุทธศาสนานั้น ต้องมีส่วนประกอบหลายอย่าง เริ่มตั้งแต่การเลือกคู่ชีวิตว่าบุคคลเช่นไรควรเป็นคู่ชีวิตของตน เมื่ออยู่ร่วมกันแล้วมีความสุขหรือไม่ เมื่อมีบุตรธิดาวิธีการเลี้ยงดูบุตรธิดาควรทำอย่างไรให้เหมาะสมกับความเป็นพ่อแม่ และควรน้อมนำเอาหลักธรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ควรอย่างยิ่งที่ผู้อยู่ครองเรือนควรนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้หลักโอวาท 10 ประการนี้ ในการดำเนินชีวิตและเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ ส่งผลให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง เป็นสถาบันแรกที่สร้างบุคคลให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาในสถาบันอื่น ๆ ให้เจริญได้ โอวาท 10 ประการนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จัดหมวดหมู่หรือแยกประเด็นได้ 5 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1. ด้านสังคมได้แก่โอวาทข้อที่1ไฟในอย่านำออกและโอวาทข้อที่2ไฟนอกอย่านำเข้า หมายความว่า มนุษย์ทุกคนยังมีกิเลสตัณหาซึ่งจะเป็นสาเหตุหรือเป็นแรงผลักดันให้เกิดการขัดแย้งกันได้ง่ายกิเลสได้แก่ความโลภความโกรธความหลงดังนั้นโอวาทข้อที่1ไฟในอย่านำออกและโอวาทข้อที่2ไฟนอกอย่านำเข้าจึงเป็นการไม่นำเรื่องไม่ดีเรื่องเลวเรื่องชั่วภายในหรือภายนอกครอบครัวไปประจานซึ่งเป็นการระงับยับยั้งสิ่งไม่ดีหรือความชั่วไม่ให้ขยายตัวโอวาทดังกล่าวเป็นการย้ำให้เห็นโทษของการทำชั่วหรือผิดศีลผิดธรรมเพราะ จะทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมการป้องกันความชั่วคือการรักษาศีลศีลเป็นเครื่องมือป้องกันความชั่วและการ

สร้างสันติสุขภายในครอบครัวที่ยั่งยืนถาวรศีลจึงเป็นกรอบหรือเป็นเกราะป้องกันที่ถาวรถ้ามีศีลเป็นเครื่องรักษาก็จะทำให้ครอบครัวมั่นคงและไม่มีใครกล่าวให้ร้ายหรือสร้างความเสื่อมเสียได้

2. ด้านเศรษฐกิจได้แก่อวาทข้อที่3ควรให้แก่นคนที่ให้เท่านั้นโอวาทข้อที่4ไม่ควรให้แก่คนที่ไม่ให้ และโอวาทข้อที่5ควรให้ทั้งแก่คนที่ให้และไม่ให้หมายความว่าบริหารบทธของการบริหารจัดการทรัพย์สินเงินทองนั่นเองกล่าวคือการรู้จักใช้จ่ายการเก็บรักษาการแสวงหาทรัพย์สินด้วยสติปัญญาของตนเองคือมีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญและรู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดีรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรมด้วยกำลังของตนไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย รู้จักเสวนาคบหาคนไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ซุกงูไปในทางเสื่อมเสียเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ผู้ทรงคุณผู้นำเคารพนับถือและมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงานรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้มิให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยให้รายได้เหนือรายจ่ายมีประหยัดเก็บไว้

3. ด้านวัฒนธรรมได้แก่อวาทข้อที่ 6 พึงนั่งให้เป็นสุขโอวาทข้อที่ 7 พึงนอนให้เป็นสุข และโอวาทข้อที่8พึงบริโภคให้เป็นสุขหมายความว่า เป็นหลักปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมซึ่งลูกสะใภ้จะต้องเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นบุตรของพ่อผัวแม่ผัวเป็นลูกสะใภ้เป็นภรรยาของสามีและเป็นมารดาของลูกเป็นต้นหลักแนวความคิดการนอนการบริโภคให้เป็นสุขนี้ได้ที่สะท้อนภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบภายในครอบครัวระหว่างบิดามารดาบุตรภรรยาและสามีที่จะต้องปฏิบัติกันเพราะหลักประพฤติปฏิบัติข้อนี้เป็นฐานรองรับหลักประพฤติปฏิบัติของภรรยาที่มีต่อสามีหรือคนภายในครอบครัวเป็นฐานรองรับความเป็นแม่บ้านที่มีคุณธรรมคือคุณธรรมเป็นเครื่องความสำเร็จเช่นฉันทะมีความยินดีพึงพอใจในความเป็นแม่บ้านแม่เรือนยินดีปฏิบัติคนข้างเคียงของสามีด้วยความเต็มใจและพึงพอใจแต่สามีของตนเองและคนอื่นภายในบ้านมีความขยันหมั่นเพียรทั้งกิจการน้อยใหญ่ทั้งภายในบ้านและนอกบ้านตลอดถึงปฏิบัติด้วยความเต็มใจตั้งใจที่เรียกว่าจิตตะตั้งมั่นเมื่อครบองค์คุณแล้วประการสุดท้ายก่อให้เกิดสติปัญญาความละเอียดรอบคอบตั้งมั่น จึงทำให้ครอบครัวสงบสุขปราศจากความขัดแย้งภายในครอบครัว

4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้แก่อวาทข้อที่ 9 พึงบำเรอไฟโอวาทข้อที่10พึงนอนน้อมเทวดาภายในหมายความว่าหลักโอวาทสะท้อนการเคารพและการเลื่อมใสบูชาพ่อผัวแม่ผัว

และให้เกียรติหรือยำเกรงสามัคคีคุณลักษณะสะท้อนถึงคุณธรรมจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวภรรยา กล่าวคือการครองเรือนที่สงบสุขนั้นจะต้องมีตนที่ประพฤติอยู่ในธรรมการวางหรือปรับความคิดความเชื่อให้ตรงธรรมมีการปฏิบัติต่อกันในครอบครัวเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีความปรองดองสมาชิกทุกคนในครอบครัวจะต้องมีความเชื่อมั่นยึดมั่นในหลักการอุดมการณ์และอุดมคติที่สร้างร่วมกันโดยมีความเห็นที่เสมอกันมีการยอมรับในหลักการเดียวกันโดยวางอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

พระพุทธศาสนานั้นมีแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือนด้วยหลักโอวาท 10 ประการ และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการครองเรือนอื่น เช่น หลักฆราวาสธรรม และสังคหวัตถุ 4 ว่าควรอย่างยิ่งในการน้อมนำเอาหลักธรรมมาบริหารในการครองเรือน เพื่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว เมื่อครอบครัวมั่นคง ส่งผลให้ความเป็นอยู่ในด้านอื่น ๆ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ย่อมดีขึ้นมาได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถาบันครอบครัวจัดเป็นสถาบันแรกของสังคม ควรอย่างยิ่งในการสร้างสถาบันให้เข้มแข็ง ด้วยการนำหลักธรรม คือ โอวาท 10 ประการนี้ ไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว

1.2 บุคคลผู้ครองเรือน ควรมีการเตรียมความพร้อมในการมีครอบครัว เช่น การสร้างฐานะ หน้าที่การงาน ความรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำของครอบครัว

1.3 โอวาททั้ง 10 ประการนี้ สามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นได้ ทั้งแก่คนภายในครอบครัว เพื่อนบ้าน ชุมชน และยังส่งผลให้ตัดปัญหาทางสังคมได้อีกมากมาย เช่น ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาเด็กกำพร้า ปัญหาเด็กจรจัด ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการเปรียบเทียบโอวาท 10 กับหลักศีล 5

2.2 ศึกษาวิเคราะห์โอวาท 10 กับการดำรงชีวิตของสังคมไทยยุคปัจจุบัน

2.3 ศึกษาวิเคราะห์โอวาท 10 กับแนวทางการแก้ปัญหาครอบครัวยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2549). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทัศนีย์ ฉ่ำพิรุณ. (2554). “บทบาทและหน้าที่ของสตรีในฐานะผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านทหารอากาศ”. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุเมธ สุเมโธ (นภดลจินดา). (2544). “ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของนักธุรกิจในสมัยพุทธกาลกับปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณี ดร.บุญยง ว่องวานิช”. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.